

- Hav-vindmøller kan bli den nye oljen

– Tanken på vindmøller til havs gjør meg enormt begeistret, sa Haga da hun tirsdag fikk rapporten som slår fast at Norge kan bli storeksportør av miljøvennlig og fornybar energi. Utvalget bak rapporten peker på

vindkraft som ett av fem forskningsområder innen energisektoren som Norge bør satse på de neste årene. – Vindmøller til havs har potensial til å bli den nye oljen. Vi har en stor sokkel, der det blåser mye og kon-

stant. Men det fordrer at vi greier å utvikle teknologi vi ikke har i dag, at vi klarer å koble vindkraft og vannkraft slik at vi kan levere på sikker basis, og at vi løser miljøutfordringene, sier Haga. (ANB-NTB)

38 mill. i menighetsgaver

Det ble gitt skattefradrag for gaver til Den norske kirke på til sammen 38 millioner kroner i 2007. Dette er 2,5 millioner mer enn i 2006, opplyser Kirkens informasjonstje-

neste. I alt 11.123 givere fikk skattefradrag for sine gaver til kirken i fjor, og hver giver ga i gjennomsnitt 3.437 kroner som det ble søkt skattefradrag for. (ANB-NTB)

Samenes medbestemmelse

Uenige om samisk medbestemmelse

Midt blant deltakerne på en konferanse om samisk medbestemmelse, satt leder Lars Hapalathi fra EDL (Etnisk og Demokratiske Likeverd).

Av **ODDGEIR ISAKSEN**

Organisasjonen ble stiftet i mai i fjor, og er ifølge dens hjemmeside «... en tverrpolitisk organisasjon for etnisk og likeverd.»

– Jeg er her for å få kunnskap. Vi ble senest i dag (tirsdag) beskyldt for å være kunnskapsløse, sier Hapalathi til Finnmark Dagblad.

– Lekegrind

Da foreningen så sitt lys, ble medlemmene ifølge Hapalathi kalt for rasister.

– Jeg tror ikke vi har det stempelet i dag, sier han.

Lars Hapalathi har lite til overs for konferansen om samisk medbestemmelse.

– Dette er en lekegrind. I løpet av to dager har vi kun hørt et lite avsnitt der resten av befolkningen ble nevnt. Deltakerne og innlederne her er så selvopptatte og tenker ikke på resten av befolkningen, sier han.

Selv er han medlem i samemantallet.

– Jeg gjorde det for å vise hvor lett det er å melde seg inn i mantallet. Det skjedde for flere år siden. Jeg ønsker å melde meg ut, men har ikke kommet så langt enda.

Samisk utvikling

I dag feires Samefolkets dag. Det er helt greit for Hapalathi.

– Samene skal gjerne få utvikle sitt språk og sin kultur. Men vi er imot at myndighetene fortsetter å gi og gi til samene, og ikke setter

Lars Hapalathi fra EDL deltar på konferanse om samisk medbestemmelse i Alta. Foto: Oddgeir Isaksen

foten ned. Alle norske statsborgere, også samene, er gode nordmenn med de samme gode rettighetene, sier han. Og fortsetter:

– Vi ønsker ikke at Sametinget skal kunne bruke vetorett i saker som angår andre enn samene. Vi må ikke få et samisk vetosamfunn, sier han.

Uenig

Statssekretær Raimo Valle for samiske saker, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, er uenig med Hapalathi.

– Jeg kjenner til EDL og det organisasjonen står for. Men Stortinget har diskutert dette og det er tverrpolitisk enighet om å gi samene medbestemmelse.

Sametingspresident Egil Olli på sin side er glad for at Lars Hapalathi og EDL deltar på konferansen.

Sametingspresident Egil Olli. Foto: Oddgeir Isaksen

– Jeg skulle gjerne sett at flere deltok fordi det er viktig å få kunnskap, sier han. Og fortsetter:

– Vi har hørt at flere frykter en egen samisk stat. Det er ikke aktuelt. Medbestemmelse handler om å ta ansvar, og Sametinget

Statssekretær Raimo for samiske saker. Foto: Oddgeir Isaksen

gjør det. Vi er ikke et nei-organ, men prøver å se helheten. Det være seg om det gjelder same eller ikke same. Vi ønsker å være nøytrale, sier han. Og forklarer:

– Dette handler ikke om etnisitet, men om områder.

Samer i Norge

■ Samene er et urfolk som har sine tradisjonelle bosettingsområder i Norge, Sverige, Finland og Russland.

■ Fordi det ikke foretas offisiell registrering av hvem som har samisk identitet/bakgrunn, er det ingen som vet nøyaktig hvor mange samene er.

■ I Norge bor det samer over hele landet, men de mest konsentrerte samiske bosettingsområdene finnes nord for Saltfjellet.

■ Samene i Norge snakker tre varianter av samisk språk: nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. (Kilde: Statistisk Sentralbyrå)

Samisk statistikk

■ Statistisk Sentralbyrå har laget samiske statistikker, og som utgangspunkt benyttes det geografiske virkeområdet for det som før het Samisk utviklingsfond (SUF) som er nord for Saltfjellet (se eget kart).

■ Det meste av SUF-området er utkantstrøk. Området utgjør cirka 50 prosent av arealet i Norge nord for Saltfjellet, men har bare 10 prosent av befolkningen.

■ Folketallet i SUF-området var 37.760 i 2007. Nesten hver fjerde person bosatt i SUF-området er 60 år eller eldre, mens i hele landet er hver femte person i denne aldersgruppen.

■ Fruktbarheten blant kvinnene i SUF-området er noe høyere enn i landet for øvrig, mens forventet levetid er noe lavere for begge kjønn.

■ Om lag fire av fem personer i SUF-området har utdanning tilsvarende grunnskole eller videregående nivå. Utdanningsnivået er lavere enn for øvrige områder nord for Saltfjellet og i landet for øvrig.

■ 65 prosent av personene i alderen 15-74 år i SUF-området er sysselsatt. Tallet er noe lavere enn for resten av området nord for Saltfjellet. Forholdsvis mange menn arbeider innenfor jordbruk og fiske, mens helse- og sosialtjenester er den viktigste næringen for kvinnene.

■ 2.820 (2007) personer er tilknyttet reindrift. Innenfor reindriftsnæringen er det nesten like mange kvinner som menn. Sju av ti som er tilknyttet reindriftsnæringen bor i SUF-området. De aller fleste bor i Finnmark. (Kilde: Statistisk sentralbyrå)

Samefolkets dag

■ Samekonferansens vedtak fra 1992 ligger til grunn for Sametingets vedtak som tilrår å bruke begrepet samenes nasjonaldag – sámá álbmotbeaivi – for 6. februar og samenes nasjonalsang.

■ Bakgrunnen for datoen er at det første samiske landsmøtet ble avholdt 6. februar 1917 i Trondheim. Det var første gang i historien nord- og sørsamer fra forskjellige land samlet seg til et stort møte for å drøfte og belyse felles saker og problemstillinger.

■ Samefolkets dag ble i 1993 feiret for første gang, samtidig som samtidig som FN's internasjonale urbefolkningsår ble offisielt åpnet i Karasjok.

■ I 2004 ble 6. februar offisiell flaggdag i Norge. Derfor skal det flagges med det norske flagget ved alle offentlige bygg den dagen, og det er i tillegg valgfritt å flagge med det samiske flagget. (Kilde: Wikipedia)

– Mest endring i holdningene

Han er den samen som har betydd mest for samisk utvikling de siste tiårene.

Av **ODDGEIR ISAKSEN**

I dag feirer Ole Henrik Magga Samefolkets dag sammen med mange andre samer i det ganske land.

For den første presidenten på sametinget, og nåværende professor på Samisk høgskole i Kautokeino, starter dagen på konferanse i Alta, der han har deltatt både mandag og tirsdag denne uka.

Konferansen er om samisk selvbestemmelse, og arrangeres av Galdu, kompetansesenteret for urfolks rettigheter, Nordisk Samisk Institutt og Samisk høg-

skole.

Professor Magga holdt et innlegg om forskning innenfor samisk selvbestemmelse.

– Selvbestemmelse er en kollektiv menneskerettighet, og virkeliggjøringen av den er en grunnleggende forutsetning for et effektivt vern og respekt for individuelle menneskerettigheter, sa Magga blant annet i sitt innlegg.

– Hvordan har samer det i 2008? – Samer i dag har det mye bedre i dag enn for noen tiår siden. Det merkes først og fremst på endring i holdningene, sier Magga til Finnmark Dagblad.

– Jeg husker spesielt godt da jeg gikk av som sametingspresident, så kom det en eldre same til meg og takket for å ha gjort livet mye lettere for ham, sier Ole

Ole Henrik Magga deltar i disse dager på konferanse om samisk medbestemmelse i Alta. Foto: Oddgeir Isaksen

Henrik Magga.

Den tidligere sametingspresident mener at dette er de tre hovedårsakene, i prioritert rekkefølge, som har gjort at samene har fått det bedre:

1. Samiske organer
2. Regjering og Storting.
3. Kongen.

– Åpningen av Sametinget i 1989 har vært den mest sjelssettende i den samiske utviklingen. Da kong Olav ga Guds velsignelse til samene ved åpningen, var et tidsskille. Det er antakelig det største øyeblikket i mitt politiske liv., sier Ole Henrik Magga.